

Aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Betreft: Beleidsregels Stikstof

Datum: 6 december 2019

Geachte Gedeputeerden,

Wij hebben kennis genomen van het feit dat u voornemens bent aan te sluiten bij de landelijke beleidsregels stikstof van IPO en Minister. Wij willen van deze gelegenheid gebruik maken te reageren alvorens u tot besluitvorming overgaat, welke gepland staat op 10 december aanstaande. Ons verzoek is om deze brief te betrekken in de besluitvorming.

Als eerste willen we dankzeggen dat u de beleidsregels van 8 oktober hebt ingetrokken en daarna in breed overleg bent gegaan met Fryslân zelf. Echter, het resultaat is voor ons, als vertegenwoordigers van de landbouwsector, toch teleurstellend. Kijkend naar de landelijke beleidsregels zoals beschreven in de brief van Minister Schouten van 4 december jl. zijn wij van mening dat deze niet het belang van Fryslân dienen. Immers, er is uit eerste inventarisaties gebleken dat de situatie in Fryslân minder nijpend is dan elders, terwijl de afhankelijkheid van de landbouw vele malen groter is. Tijdens de gesprekken gevoerd in het kader van de Fryske oanpak heeft u meerdere malen aangegeven het belang van Fryslân voorop te hebben. Volgens ons zijn deze nieuwe beleidsregels in strijd met dit belang. En wel hierom:

1. U neemt verstrekkende maatregelen op basis van een rekenmethode met grote afwijkingen.
2. Salderen in relatie tot de uitspraak van de Raad van State;
3. Intern salderen leidt uiteindelijk tot een “standstill”;
4. Extern salderen leidt tot de uitverkoop van de sector, kostprijsverhoging, en zeker niet tot maatschappelijk gewenste effecten
5. De vervolgstappen richting gebiedsgericht beleid baren ons zorgen
6. De échte problemen worden niet opgelost;

Hieronder volgt een nadere toelichting, met voorbeelden, per punt.

Ad.1 U neemt verstrekkende maatregelen op basis van een rekenmethode met grote afwijkingen.

Er is algemeen bekend dat er ophef is over de rekenmethode. Zeker als het gaat om bedrijfsspecifieke gevallen kan er een afwijking van 70% optreden. Er worden nu gebiedsgerichte processen opgetuigd waarin gesproken wordt over saneren en verplaatsen van bedrijven. Er wordt een stikstofbank of – registratiesysteem opgetuigd op basis van deze rekenmethode. Er wordt extern gesaldeerd en grote investeringen gedaan met het wegkopen van boeren nabij N2000 gebieden. En dit allemaal op basis van een systeem met 70% afwijking.

Voorstel:

- *Neem geen onomkeerbare beslissingen zolang er nog geen breed gedragen cijfermatige onderbouwing (metingen en rekenmodel) voor handen is.*

Ad 2: Salderen in relatie tot de uitspraak van de Raad van State

De Raad van State (RvS) geeft duidelijk aan in haar uitspraak van 29 mei jl. dat de depositie niet mag toenemen. Nu schetst onze verbazing dat één van de motivaties van het extern salderen en impliciet ook van het intern salderen, een afname van depositie is. Er wordt dus toch een schep bovenop de RvS uitspraak gedaan. Voor ons is dit, niet te accepteren.

Voorstel:

- *Koppel aan de salderingregels geen ambitie van het verlagen van de collectieve ammoniak/NOx emissie.*

Ad 3: Intern salderen leidt tot een “standstill”

Het saldeerbeleid nodigt niet uit om te investeren en innoveren, waardoor een standstill ontstaat. Hieronder drie voorbeelden.

- Veel boeren hebben al een emissiearme stal. Hoe biedt dit beleid een toekomstperspectief aan deze ondernemers? Feit wordt dat elk bedrijf een ammoniak- plafond krijgt met deze regeling. Immers op het moment dat men de dieren al emissiearm gehuisvest heeft is een stap voorwaarts niet of nauwelijks mogelijk. Het plafond kan alleen nog maar naar beneden. Dit nodigt niet uit tot verder investeren in het bedrijf, zeker niet als er geen emissie-armere vloersystemen zijn te verkrijgen die verdergaan dan de huidige generatie.
- Een bedrijf met twee bedrijfslocaties, die zijn tweede locatie naar de hoofdlocatie wil verplaatsen mag niet gebruik maken van intern salderen, maar zal via het extern saldeerspoor moeten werken. Er zijn voorbeelden bekend dat het bedrijf maar 20% van zijn ammoniak-emissie kan meenemen. Reden hiervoor is de AERIUS-calculator en de hoge afroaming van 30%. Gevolg is dat het bedrijf dat inefficiënt op twee locaties moet werken, geen mogelijkheid heeft om de investeren in (emissie-armere) huisvesting. Wij pleiten dan ook voor de mogelijkheid om intern te kunnen salderen binnen een bedrijf (met meerdere locaties).
- Bedrijven worden niet uitgenodigd om te vernieuwen, omdat de vrijkomende emissie wordt ingenomen. Voor toekomstperspectief is het juist nodig dat er ruimte blijft. Voorbeeld: Een bedrijf heeft vergunning voor 120 koeien en een stal voor 100 koeien en stoot 1300 kg ammoniak uit. De ondernemer wil nieuw bouwen voor 100 koeien. En moet voor die stap een nieuwe Natuurvergunning aanvragen. In de nieuwe situatie (In verband met toepassing van het BEH) stoot hij 860 kg ammoniak uit. Vervolgens is hij van zijn oorspronkelijke vergunning $1300-860 = 440$ kg Ammoniak kwijt. Die later in de toekomst wellicht weer nodig zou kunnen zijn voor een kleine uitbreiding. Hij kan dus nu beter maar niet investeren in een nieuwe stal. Zeker met het oogmerk dat hij bij een volgende uitbreiding weer intern moet salderen en daarmee in een fuik zwemt die het einde van zijn bedrijf betekent.

Voorstel:

- *Laat bij intern salderen ruimte om de niet gerealiseerde capaciteit te gebruiken bij de ontwikkeling van het bedrijf. Dus uitgaan van het adagium van “vergund is vergund”.*

Ad 4: Extern salderen leidt tot de uitverkoop van de sector

Wij betreuren dat het extern salderen op deze wijze door IPO wordt opgenomen / gepresenteerd:

- Extern salderen is, aldus de toelichting op de beleidsregels, gericht op verlaging van de depositie, terwijl daarvoor, gelet op de strekking van de uitspraak van de RvS, geen aanleiding is.
- Stikstofoxide (NOx) en ammoniak (NHx) worden op één hoop gegooid, terwijl het volledig verschillende elementen zijn met verschillende werking.
- De koppeling met fosfaat- en dierrechten wordt nu in deze beleidsregel niet opgenomen maar is opportuun als daar in de komende maand landelijke wetgeving voor wordt gemaakt.

- d. Van enig schot tussen sectoren is geen sprake met als gevolg dat kapitaalkrachtige sectoren de agrarische sector in potentie leeg kunnen kopen.
- e. De 30% afroming is binnen het pakket aan spelregels voor extern salderen een van de maatregelen om het recht van de saldogever uit te kleden. In de praktijk is dit dus substantieel meer dan die 30%. (Daarbij moet ook worden betrokken dat het schuiven met rechten binnen het Aeriusmodel altijd gepaard gaat met verminderde mogelijkheden om de oorspronkelijke milieugebruiksruimte te benutten)

Voorstel:

- *Pas de spelregels zodanig aan dat de hierboven genoemde negatieve effecten niet op zullen treden. Dat vraagt om schotten tussen sectoren en beleid wat voorkomt dat de ruimte een financiële waarde krijgt. Daarnaast is het nodig om per geval de afromingselementen teruggebracht worden, tot een niveau dat er voor zorgt dat die vergunning voor de rechter houdbaar is (en niet meer dan dat).*

Ad 5: Vervolgstappen richting gebiedsgericht beleid

- a. Het uit de markt halen van stikstofruimte (via extern salderen of anderszins) heeft een sneeuwbaaleffect in zich. Voorbeeld: Een boerderij naast een Natura 2000 gebied wordt opgekocht. De ammoniak wordt verdeeld onder de industrie. De KDW van 750 mol wordt nog lang niet gehaald omdat de achtergrondemissie 1.400 bedraagt. Gevolg: bij de eerstvolgende activiteit moet weer een boerderij gekocht worden. Zelfde verhaal. Gevolg: Er moeten nu meerdere boerderijen worden gekocht omdat ze verder van het Natura 2000 gebied staan voor eenzelfde effect. De bedrijven in een ruime cirkel rondom de Natura 2000 gebieden zijn nu 'vogelvrij'. Als ze nog wat willen, zullen ze daarvoor nooit financiering krijgen. In tegendeel, ze zullen afgewaardeerd worden. Het is zorgwekkend om te constateren dat het nooit bij een paar bedrijven zal blijven, immers het achtergrondniveau stikstof in de lucht is dermate hoog, dat als de gehele agrarische sector stopt er nog een overschrijding van de KDW's is. Met andere woorden, de uitkoop van agrarische bedrijven in een ruime omtrek van Natura 2000 gebieden blijft aan de gang.
- b. Een extern effect is stijging van de grondprijzen in de gebieden ver weg van Natura 2000. De uitgekochte bedrijven worden hier naar toe verplaatst. Hier worden ruilgronden gekocht, wat een prijsopdrijvend effect heeft, zodat ondernemers hier zeker niet meer extensief kunnen worden. Integendeel.

Ad 6: De échte problemen worden niet opgelost

Uit het hierboven gestelde kunnen we concluderen dat de landbouw zeer geraakt wordt door de voorgenomen beleidsregels. Echter, we kunnen ook concluderen dat het echte probleem – de stikstofdepositie op schrale natuur – niet wordt opgelost. Hierover zal de commissie Remkes in vervolgadvisen verder op ingaan. Inmiddels is er een breed gedragen besef dat de gewenste depositieniveaus – de KDW's – nimmer gehaald worden. Ter voorbeeld: De KDW van 'Zure vennen' in de Bakkeveense Duinen bedraagt 714 mol N/ha/jaar. In 2014 lag de depositie op 1445 mol N/ha/jaar. De verwachting is dat dit in 2030 1250 mol/ha/jaar is. Met andere woorden: We zullen de KDW niet bereiken. Nu niet en in de toekomst niet. De gevolgen van het vasthouden aan deze denklijn zijn voor Fryslân desastreus. De landbouw krimpt en voor andere sectoren is geen ruimte.

Voorstel:

- *In de aanloop naar Frysk gebiedsgericht beleid geldt als uitgangspunt dat het realisme in ambities in combinatie met de haalbaarheid van doelen, de basis vormt.*

Onder de zelfde noemer moet opgemerkt worden dat ook de situatie rond de bedrijven met een PAS-melding of de bedrijven zonder een natuurvergunning, alsmede de situatie rond beweiden en bemesten ons grote zorgen baart. Het gaat in Fryslân om vele honderden bedrijven die hier mee te maken hebben.

Voorstel:

- *Bij vaststelling van de beleidsregels wordt een tekst ingevoegd. Waarmee ook vanuit de provincie wordt benadrukt dat het oplossen van die situaties mede een provinciale verantwoordelijkheid is. Hiermee kan worden voorgesorteerd op een (wellicht nodige) set bepalingen in de beleidsregels waarmee die legalisatie wordt geëntameerd. Daarnaast is Fryslân vrij om een eigen drempelwaarde te hanteren.*

Wij hopen dat deze brief duidelijk heeft gemaakt welke verregaande (negatieve) gevolgen de beleidsregels hebben voor Fryslân. De Fryske oanpak heeft tot nu toe geresulteerd in constructieve gesprekken. Wij hopen ten zeerste dit ook terug te zien in beleidsregels die het belang van Fryslân dienen. Samen zorgen we voor dé landbouwprovincie van Nederland waar we Grutsk op kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

AJF
DDB
Farmers Defence Force
FPG
KBF
LTO Noord
Netwerk Grondig/ KBBF
NMV